

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Cooperatio cu[m] ministrante indignè Sacrame[n]ta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

de m. 8. ornare heram meretricem, commitari, &c. quae tamen simplici amico non concedimus, ut colligitur ex m. 9. Ratio, quod servus emere dictam imaginem facilius possit, quam pictor pingere, est, quia minor cooperatio est in sola emptione: ipse enim Dominus facile emere per se posset, at non potest per se pingere.

30. Qui ex officio lecticas humeris portant, vel rhedas agunt, possuntne licite pretio conducti, puellam scienter ad lascivium adolescentem reducere? Aio non posse: quia id, nec excusat ratio famulatus; hi enim famuli, seu subditi non sunt: nec amissio lucri; quia hoc est satis exiguum, iuxta modum dicta de pingentibus Amasiam, Habeo tamen vnum apud Navarrum, l. 5. confil. in secunda edit. conf. 5. de penit. circa finem, ex quo aliquid benignius colligi probabiliter potest: Ex l. 1. (inquit) videtur colligi ratio defendendi multos à peccato solum meretricis, modo, ut in casu proponitur, non placet eis peccatum, & factum obsequia praedicta ob aliquem bonum finem; puta eo, quod exhibeant illa, officij sui causa, vel ob instam mercedem: licet enim hac officia, & obsequia sint valde coniuncta peccato; non tamen sunt secundum se, & suapte natura peccata; & ideo seungi possunt à peccato per finem diversum & secundum. Hanc ille. Nota illud officij, vel ob instam mercedem.) Hanc sententiam sequitur etiam Merolla tom. 1. d. 2. cap. 4. dub. 10. coroll. uum. 280. & Diana, part. 3. tom. 6. ref. 11. excusantes eos, qui ex officio puellam in curru ad Amasiam ducunt.

31. Disparitas autem est inter hos, & inter pingentes turpia: nam si ij vectores, seu baiuli adeo sint religiosi ut nolint se, suaeque operas locare in eiusmodi vestationibus; facile in suo lucro notabiliter laederentur: quod non est communiter in illis turpibus depingendis.

32. Et hic item nota discrimen inter has artes: qui enim proficitur attem, verbi gratia, histrionicam turpia representantem, semper est damnandus. Ita Petr. Hurtad. 2. d. 7. q. 6. §. 181. (nisi forte illum rarissimum casum dictum m. 28. excipias) quia proxime eiusmodi arts adnectitur ad turpia. At non ita sculptura, pictura, baiulatus, vel similes artes: haec enim per se non sunt occasionem peccatorum in proximo, sed merè per accidens; ita ut peccata facile, & ut plurimum vitari possint.

Cooperatio Vendentium.

33. Causa iusta, & proportionata censetur, ut quis sua vendat, iactura, quam pateretur, si res suas, venales haberet: nequaquam venderet dummodo venditio non sit contra iustitiam. Itaque potest quis vendere agnum infanti, quem scit visurum ad sacrificium Idoli; fucos mulieri, quos scit emi, ut ad turpem amorem illis perverta invices alliciat: aleas, & taxillos eis, qui in ludo illicito sunt illis abusuri. Causones item possunt ministrare cibos in die ieiunij, tum quando debitant, an ad se divertentes à ieiunio excusentur; tum quando putant eos non excusari.

34. Potest etiam quis vendere, vel etiam locare domum suam meretrici, vel usurario publico, imò id potest fieri ex Sanch. l. 1. in dec. c. 6. n. 20. etiam nulla excusante causa: quia locus est valde remote coniunctus cum peccato abutentis; & sic posset etiam abuti aere, cibis, aliisque rebus innumeris: Nisi tamen locus esset ratione situs magis aptus ad alliciendos homines; vel vicinitas meretricis multum noceret honestis feminis in vicina commorantibus; nam tunc requirerent causas; qualis certa sufficiens essent, posse aliis honestioribus locari; & nisi esset lex, ne id fiat; ut certe excommunicatur in sacro Textu c. 1. de usuris in 6. qui domum locat usurario alienigenae.

35. Qui vendit eleculenta soluturis jejunijs, excusantur, si timent diminutionem emptorum, praecipue cum ratio ex tua denegatione ij jejunio sint vacaturi nullo enim negotio: quod tu denegas, alij porrigent.

Vnum vel alteram rem non magni pretij invenditam

tibi superesse causa sufficiens certe non indicetur; ut pictura Amasiae modò dictum est. At verò diminutio cessura pretij exigui, in seis notabile damnum cum sit exercecere; satis sufficiens causa existimanda est.

36. Ad vendendum vinum scienter se inebriant causam maiorem aliquam, praeter ipsum vini mercedem, expostulat Castro Palaus, l. c. p. 24. adeo Sanch. Ebrietas Sanchez. loc. cit. n. 33. nempe vel timorem, ne lens vendere iniuria afficiatur à volente emere, vel timorem, ne multum sic diminuat emptores. Multum inquam; quia ebrietas videtur minus malum; quam lotio ieiunij; & ideo maiorem causam requirit: quod requirat ieiunij fractio. Simile quid hac occasione de reddente gladium furioso, vel cum illo inimico occidere volenti: nam licet ex iustitia gladium alienum reddere quis Domino teneatur; tamen in hac circumstantia furiosus, nisi à gravissima necessitate cogatur, reddere non debet; id quid sub onere restitutionis, si damnum forte sequitur, ut dicitur inferius. l. 8. tr. 4. c. 1. §. 3. n. 6.

37. Peccant cum onere restitutionis ij, qui tradunt vinum, frumentum, ceteraque aliis, ut hi cum iustitia ea vendant: quia hi operantur nomine illorum. At si eodem vendas aliis, quos seis per fraudem miscendo, v. g. aquam vino, vendendo de mensura; & calidum esse revendituros; tunc licite poteris, quando tu nihil vendideris, difficultat, vel cum tuo damno, aliis vendere cogere: nam si aliis sine tuo damno & que posses, cur ex Charitate non debeas: Ita Sanch. l. c. n. 27. Castro Pal. l. c. n. 3. leg. Dian. p. 3. tr. 6. ref. 44. Merolla. tr. 1. d. 1. dub. 10. coroll. 6. n. 305.

Cooperatio cum Idololatria.

38. Idoli cuiusque templi fabricatio, ut item Idoliam facti venditio, cum sint ordinatae ad Idololatriam non possunt ex se licite praestari in gratiam eius, qui ut hunc finem scitur ea velle: qui sunt clare, & valde immediatae occasiones Idololatriae; qualis certe non est agni sacrificandi venditio, cum agnus multis aliis rebus non peccaminosis vsui sit.

Vigentissima tamen existente causa (ut esset, secundum iterum, iuxta dictum n. 28. magna paupertas artificis) peccatum vitaretur. Ita Castr. l. c. p. 12. n. 7. Tennerus l. 3. d. 1. q. 9. dub. 5. n. 144. quia (quidquid aliqui dicant) non sunt actiones intrinsece malae sed ex se indifferentes, cum Idolum possit appeti ad honestos fines, nempe, ad ornandam domum, vel ad memoriam Antiquitatis conservandam: templum verò, ad vsus humanos licitos, &c.

De ingressu in templum Idoli, deque genuflexione ad illud, dicitur per occasionem lib. 2. c. 1. §. 3. n. 11.

Cooperatio cum ministrante indigne Sacramenta, &c.

39. Si Sacerdos sit in mortali, idque tu certo cognoscas, (nam si abest certitudo moralis, semper erit bonus praesumendus) non peccas petendo, ut is conficiat Sacramentum, v. g. ut te absolvat, quando alius bonus praesto non est: quia tunc necessitas, seu spiritualis utilitas te excusat à peccato, quod Sacerdos ille, posset media saltem contritione, vitare. Ita Azor. p. 1. l. 12. c. 17. q. 7. Sacerdos, inquam, si Patrochus sit tuus, si ve nequam; eadem enim mihi videtur virtusque ratio. An liceat ab eiusmodi Sacerdote Sacramenta petere, quando sunt alij probi, à quibus petere possumus; inquam, licet solum ex eo capite, quod is est paratus dicam mox n. 6.

40. Si Sacerdos esset excommunicatus, distinguendum diligenter est: si enim esset vitandus, hoc est, publicus percussor Clerici vel nominatim denuntiatus; illi tunc à te exposceretur, ut is Sacramenta conficeret. Ita Suarez de cens. l. 4. c. 16. quia tunc communicare in divinis cum excommunicato vitando; imò, quoad confessionem, invalide, eam ab illo suscipere, siquidem ab vitando Ecclesia vel solit, vel suspendit omnem iurisdictionem. At verò, si est non vitandus, hoc est, si habet quancum

excommunicationem : modò non sit vel
publicis percussor, vel nominatim denunciatus; potest
et licet, & valde rogari, ut confiteatur, quia Conci-
lium Constantiensis id, in gratiam Fidelium, concessit.
Vnde tunc eiusmodi excommunicatus, modò non se ipse
regretat, sed, ad Fidelium petitionem, Sacramenta mini-
strat, & licet quantum est ex capite excommunicationis
vult, valde operatur. Ita Sanchez lib. 7. de Mat. d. 9. num. 8.
Petr. Hurtad. 2. d. 17. sect. 18. §. 149. contra Suarium d.
16. sect. 1.

*Cooperatio cum iniquè pugnantibus, vel aliorum
bona diripiuntibus.*

41. Vegetiorem causam ad excusandam requiri,
quando opus est magis vicinum peccato abatenis, &
quando est contra iustitiam, statuimus supra. Cum au-
tem virgenter hanc causam, esse metum mortis, vel fomi-
lis valde gravis detrimenti, pateat ex dictis consequen-
tiis, ut excusentur Christiani remigantes in tremen-
te Turcarum contra similes Christianos pugnantium,
de preterea ij, qui arma porrigunt à Turcis petita, ad
eodem Christianos interimendos; alportantes item far-
cinas ad bellum iniustum necessarias; admonentes sca-
los, & cetera Less. Sanchez, Val. alique, Castr. 3. tr. d. 6. p. 1. r.
num. 10. quia nisi Christiani captivi hæc faciant, incur-
rent periculum vite. At non excusantur etiam metu
mortis, si Christianos occidant, si percutiant, si contra
eodem immediate pugnent, si applicent ignem, quo
comburantur naves, & Christiani in ea existentes, si eun-
dem ignem applicent Bombardis, ex quibus Christiani
non retenti solum essent, (nam pro hoc sine dubio ex-
cuserentur) sed etiam occiderent: quia hæc sunt intrinsecè
mala. Excusantur tamen, si inferant damnum Christianis
in rebus externis, eas capiendo, vel destruendo: quia tunc
sunt in extrema necessitate illorum bonorum, ad vitam
utendam nam propter eadem eodem metu excusantur,
si quidam movere scalas, vel humeris sublevaré latrones, qui
vult furari; imò, & qui eundem furem adiuvet ad furan-
dum: quilibet enim ad hæc habet in extrema necessi-
tate, ita Castr. lib. 1. c. 2. citans Molinam. Et universatim
loquendo præter extremam necessitatem, illa causa se ex-
cusabit, si concurras ad actiones indifferentes, quibus al-
ter abstinuit ad forandam; vel damnum in bonis inferen-
dam, quæ iudicio prudentis iudicetur proportionata ad
quantitatem futuri, vel damni, ut ex dictis colligi potest.

*De Cooperatione cum peccaturo, non ieiunaturo, maleficio
maleficio dissoluturo. Remissivo.*

42. De primo ex his egi lib. 3. c. 2. §. 6. De secundo, præ-
ter modò n. 33. dicta & a 3. 40. dicenda habuisti multa
lib. 4. cap. 5. §. 6. De tertio dictum est satis lib. 2. cum de
maleficio.

Cooperatio cum Vfurario.

Tres classes personarum hic se offerunt. Ipse mutuata-
rius, id est, ille, qui recipit ab vfurario pecuniam mu-
tuam sub onere solvendi vfas. Famuli tum mutuatarij,
tum vfurarij. Ceteri alij non famuli, inter quos Nota-
rius Testes, Principes.

Mutuatarius.

43. Quoad mutuatarium, tria queri possunt: Primò,
an ipse liceat solvere vfas ob mutuum iam acceptum?
Respondet licere. Ita Sanchez lib. 3. in decal. cap. 8. n. 20.
& de Lugo tom. 2. de Inst. d. 2. §. 11. §. 1. quia hæc non
est occasio peccandi, quæ detur vfurario; cum ipse facile

Part. I.

possit illas non recipere: sibi ergo imputet, si recipiat,
nā mutuatarius excusatur solvere, quod promissit, ne ha-
beatur infidelis, & ne claudat sibi hostium ad habendum
iterum mutuū.

44. Secundò: An absolute petere liceat ab vfurario
pecuniam mutuam? Respondeo licere, si eo mutuo: quis
indigeat Ita ibid. & communiter, Gastr. Pont. Suar. alique
allati à Diana p. 5. tr. 7. de Sando, ref. 8. tunc enim, qui sic
petit, nec consultat, nec intendit eam vfurarij iniustitiam,
quod certe esset iniquum; sed intendit voluntatem pro-
prium suppositā malitiā vfurarij: quam solum permittit,
non vult. At si mutuo non indigeat, sed eam pecuniam
procurat; ut illicet expendat (etiam licere, probabile
esse dicimus paulo post à n. 65. eo capite, quod petat ab
vfurario parat.

45. Tertio: An petere liceat mutuum ab vfurario, sic
addendo: Da mihi mutuum, nam tibi solvam tot vfas?
Respondet adhuc licere, quando scitur vfurarius non
mutuaturus sine vforis. Ita Mol. Val. alique apud Dian.
l. c. Ratio est, quia id non inducet ad vforas, atque
adeo ad peccatum, sed sensus est conditionatus in hunc
modum: Da mutuum, nam, quia non vis mutare gratis,
solvam tibi lucrum.

Famuli.

46. Quoad famulos mutuatarij dico, certum esse illos,
imò & quoscunque alios eius minilos, amicosque posse
licet efficere quod potest ipse mutuatarius: quia agunt
personam Domini. Possunt ergo totum, quod dictum
est à num. 43. Quoad famulos vero vfurarij, multa sunt
dicta num. 18. sed & plura iam subdo, quæ sunt commu-
nia cum non famulis.

Non famuli.

47. Quoad omnes ergo alios placet mihi hanc for-
mate regulam, ex Molin. l. d. de Practicis, d. 3. Less. l. 2. c. 1.
dub. 2. i. & aliis, quos ipse cit leg. Si qui tenent ex parte
vfurarij: & cum eo cooperantur ad committendam vfu-
ram, peccant, & obligantur ad restitutionem saltem se-
cundo loco post vfurarium: idum tamen excipias eos ca-
sus: in quibus mutuatario ingrata non est cooperatio;
nam tunc neque peccant contra mutuatarium, nec à resti-
tutionis obligatione ligantur. Regula, & eius ratio cla-
rior iamjam evadet.

48. Etenim radix peccati, & obligationis ad resti-
tuendas vforas, est involuntarium mutuatarij, qui, abso-
lute loquendo, invitus vforas solvit: quare, quando quoad
eos, qui cooperantur cum vfurario, mutuatarius, vel
verè, & ex animo non est invitus; vel certe iis facile
illam cooperationis culpam (si qua est) remittit: tunc
idem cooperatores (quantum est ex hoc capite iniusti-
tiæ) nec peccabunt nec onus contrahent restituendi.
Sed ecce difficultas: Ecquando enim invitum non esse
mutuatarium censendum erit; Dic id sciri posse Regu-
læ sequentis auxilio, quam colligo ex Less. ibid. Molin.
alique.

49. Quoties cooperatur quis cum vfurario in re, quæ
grata est mutuatario, invitum hic non erit: Siquidem
tunc cooperator ille nullam iniuriam irrogat; quod si
quam foret irroget, facile ea condonari à mutuatario
præsumitur; quia in gratiam ipsius mutuatarij totum de-
nique negotium refunditur: unde consequenter fit, ut ille
cooperator non peccet contra mutuatarium; nec restituti-
oni sit obnoxius. Quoties verò cooperator in re in-
grata cooperabitur, invitum erit mutuatarius, quia tunc
adest clara iniuria, nec eius iniuriæ remissio præsumi ra-
tionabiliter potest, & sic aderit peccatū, ac restitutionis
obligatio. Exemplo res fiet clarior: Numeras pecuniam
mutuam dandam ad vforam: excusaris à peccato, & à re-
stitutione; quia id gratum est mutuatario, cum sine nu-
meratione is non haberet mutuum, quod ipse cupit. Cō-
trā: Consultis vfurario, ut non det mutuum, nisi sub vforis,
peccas, & ad restitutionem obligaris: quia id ingratum
est mutuatario.

T 2 50. Hinc